

KATOLIKUS KÁNTORLAPOK

– Szerkeszti: Merczel György –

A keresők felelőssége

Aki megtalálta Krisztust, annak mindig újra meg kell őt találnia, vagyis azontúl keresheti. A keresztevény nem erőszakos, nem tüsténkedő, hanem imádó, tehát kártartó kereső. Aki igazán keres, ezt teszi mindenben, azaz nem kerülheti el, hogy gondolkodjék, de nemcsak az eszével, hanem a szívével, a teljes emberi létével. Tudjuk Jézustól, a kereső találni is fog. Sőt, mindig valami újat fog találni. Miután talált, még szívósabban keres. Ugyanakkor rá kell jönnie arra – hisz az eddigiek éppen ezt jelentik –, hogy nem bírhatja azt, akit megtalált, csupán követheti: Jézus a maga elhatározta módon s időben már választotta a keresőt. Ebben a paradox kölcsönösségben válik eggyé a Választó és a kereső szeretete.

Ez a szeretet, ez az egység a tanulásban, a befogadás, a kiemelés, a selejtezés, a földolgozás, az ismétlés, és az újra földolgozás művészetében formálódik. A keresztevény ember tehát vagy (lelki értelemben) intellektus vagy vallásos megszokások gyakorlója. Ha a hit-adta szeretet világossága mozgítja képességeit, tehetsége is ebben a szellemben bontakozik ki. Ezért gondolkodását az értékek tisztelete jellemzi, s nem felekezeti okok különítik el őt a rossztól a világban, hanem a kritikája. Maga a jó, és a dolgok ismerete és elismerése teszi otthonossá mindenütt, s a szellemben. De ugyanezzel a kritikával illeti az egyházban is hódító talmi, szakszerűtlen, giccses szóbeli vagy zenei ál-műveket, amelyek – kihasználva az örökéletű fideizmus naivitását – lehetnek akár divatosak is (lásd, az ún. egyházi könnyűzenét; szövegének egyik sora ezzel a telibe találó képzavarral ünnepli a föltámadást: „Fölsikolt a hajnal!”).

Aki valóban szeret, az nem tündökölni akar mindenáron, hanem tanulni. A megismert világ bennünk válik bensővé, azaz művekké, de ennek a folyamatnak buzgósággal nem helyettesíthető föltétele a tehetség, amelyet nem lehet maszkirozni; vagy van, vagy nincs, vagy nem elegendő ahhoz, hogy a magánáhitat nyilvános szereplésre vállalkozhassék: egy mű közügy. Az imádság maga minden egyes emberi szív joga, az alázat magányos csöndjében. Sem e két tendenciát, sem e kétféle teret nem szabad összetéveszteni vagy összekeverni, mert a köztérbe nyomuló s elégtelen művészkedés – túl azon, hogy a vallásos közösséget közösséggé fokozza le – létezésünk liturgikus formáját silányítja el, ha a lényegét meg nem is változtatja. Ehhez senkinek sincs joga.

Az evangélium nemcsak szelíd szó, hanem az igazság kétélű kardja is, s e kettős egységnek bemutatására csak az igazán avatottak tudása alkalmas. A krisztusi tévedhetetlenség fölragyogtatásához nem illik más, csak a „juhok java”, a remekmű, mind szóban, mind zenében, mind magatartásban. A művek szabadságát csak a szeretet mélységében értelmezhetjük, az igazi mű ott is születik meg. A csasztuskák kora végképp lejárt. Ahol ez a mélység hiányzik, ott nemcsak az ilyen mű nem jöhet létre, hanem kérdéssé válik: vajon tényleg Krisztus találták-e meg a szerzők, vagy csak önmagukat a leegyszerűsített, el-érzelmeskedett, túl-allelújázott „krisztusi”-ban?

Ha az ilyen „óriásoktól” idegenkedik a világ, nem csodálkozhatunk rajta.

Vasadi Péter